

**Аналіз регуляторного впливу
проєкту постанови Правління Національного банку України
“Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного
банку України”**

**I. Визначення та аналіз проблеми, яку пропонується розв’язати
шляхом державного регулювання господарських відносин**

Проєкт постанови Правління Національного банку України “Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України” (далі – Проєкт) підготовлено на виконання вимог Законів України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення”, який набере чинності 28.04.2020 (далі – Закон), “Про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання і протидії політичній корупції” (далі – Закон про запобігання політичній корупції), “Про внесення змін до Податкового кодексу України у зв'язку з ратифікацією Угоди між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки для поліпшення виконання податкових правил й застосування положень Закону США “Про податкові вимоги до іноземних рахунків” (FATCA)” (далі – Закон FATCA), а також з метою удосконалення порядку відкриття і закриття рахунків клієнтів банків та залучення банками вкладів(депозитів) на рахунки вкладників.

Законом удосконалено законодавство у сфері фінансового моніторингу, зокрема пунктом 14 статті 11 Закону передбачено, що повторна ідентифікація та верифікація представника клієнта не є обов'язковими, якщо ця особа раніше була ідентифікована та верифікована згідно з вимогами закону.

Крім того, Законом внесені зміни до статті 1075 Цивільного кодексу України, якими передбачено, що банк не має права за заявою клієнта розривати договір банківського рахунка чи вчиняти інші дії, що мають наслідком припинення договору, у разі якщо грошові кошти, що знаходяться на відповідному рахунку, заморожені відповідно до Закону. Банк може відмовитися від договору банківського рахунка та закрити рахунок клієнта у разі наявності підстав, передбачених Законом. Залишок грошових коштів на рахунку клієнта повертається клієнту.

Законом FATCA внесені зміни до Податкового кодексу України (далі – ПКУ) згідно з якими фінансові агенти, якими є банки мають встановити підзвітність фінансового рахунка за результатами проведення процедури комплексної перевірки.

Відповідно до статті 69 ПКУ за наявності у фінансового агента обґрунтованої, документально підтвердженої підозри, що рахунок належить до підзвітних, фінансовий агент зобов'язаний надіслати на адресу власника рахунка запит з вимогою про надання пояснень та інформації, що стосуються підозри. Ненадання власником рахунка протягом 15 календарних днів з дня отримання запиту фінансового агента запитуваної інформації та/або документів

або надання інформації та/або документів, що не спростовують обґрунтованої підозри фінансового агента, є підставою для відмови в подальшому наданні послуг, у тому числі для розірвання договірних відносин з ним. У разі розірвання договірних відносин з власником фінансового рахунка фінансовий агент повертає залишок коштів власнику такого рахунка та не несе відповідальності за спричинені власнику фінансового рахунка збитки, пов'язані з розірванням договірних відносин.

Якщо фінансовий агент виявив факт надання власником фінансового рахунка недостовірної інформації для встановлення підзвітності такого рахунка, він зобов'язаний відмовити власнику такого фінансового рахунка в подальшому наданні послуг, а також має право розірвати договірні відносини з ним. У разі розірвання договірних відносин з власником фінансового рахунка фінансовий агент повертає залишок коштів власнику такого рахунка та не несе відповідальності за спричинені власнику фінансового рахунка збитки, пов'язані з розірванням договірних відносин.

Законом про запобігання політичній корупції внесені зміни до Закону України “Про політичні партії в Україні”, статтею 14 якого визначено, що банки України зобов'язані повідомити протягом трьох банківських днів про відкриття та закриття рахунків політичної партії/місцевої організації політичної партії лише Національне агентство з питань запобігання корупції у порядку, встановленому Національним банком України за погодженням з Національним агентством з питань запобігання корупції.

Крім того, у зв'язку з лібералізацією валютного законодавства України, яку проводить Національний банк України виникла необхідність у внесенні змін до нормативно-правового акта Національного банку України, який регулює порядок залучення банками вкладів (депозитів) на рахунки вкладників.

Ураховуючи вимоги вищезазначеного законодавства України та з метою вдосконалення порядку відкриття та закриття рахунків клієнтів банків, а також залучення банками вкладів (депозитів) на рахунки вкладників Проектом пропонується унести зміни до Інструкції про порядок відкриття і закриття рахунків клієнтів банків та кореспондентських рахунків банків – резидентів і нерезидентів, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 12 листопада 2003 року № 492, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 17 грудня 2003 року за № 1172/8493 (у редакції постанови Правління Національного банку України від 01 квітня 2019 року № 56) (далі – Інструкція № 492) та Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними та фізичними особами, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 03.12.2003 №516, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 29 грудня 2003 року за № 1256/8577 (далі – Положення №516) і врегулювати таке:

надати право банкам:

1) у внутрішніх документах визначати зміст довіреностей, які засвідчуються уповноваженими працівниками банку, зокрема щодо права довіреної особи відкривати, закривати та розпоряджатися рахунками клієнта у цьому банку;

2) не здійснювати повторну ідентифікацію та верифікацію клієнта (його представника) під час відкриття рахунку, якщо ця особа раніше була ідентифікована та верифікована згідно з вимогами законодавства з питань фінансового моніторингу;

3) відкривати рахунок клієнту, який не має рахунків в цьому банку на підставі поданих клієнтом (представником клієнта) документів під час віддаленого встановлення ділових відносин з дотриманням вимог, встановлених нормативно-правовим актом Національного банку з питань фінансового моніторингу;

4) закривати поточні рахунки клієнта за наявності підстав, передбачених законодавством з питань фінансового моніторингу;

5) закривати підзвітні рахунки клієнта за наявності підстав, передбачених статтею 69 Податкового кодексу України;

6) випускати ощадні (депозитні) сертифікати у банківських металах; встановити:

1) порядок відкриття та закриття рахунків інвесторів – юридичних осіб-резидентів за угодами про розподіл продукції;

2) особливості відкриття банками рахунків відокремленим підрозділам іноземної неурядової організації, представництва, філії іноземної благодійної організації;

3) порядок залучення банками вкладів (депозитів) від фізичних осіб-підприємців, юридичних осіб-нерезидентів, представництв юридичних осіб-нерезидентів в Україні (уключаючи інвесторів за угодою про розподіл продукції на території України) та здійснення операцій за ними;

4) порядок випуску та погашення ощадних (депозитних) сертифікатів, номінованих у банківських металах;

5) вимоги до договорів, які укладаються між банком та клієнтом під час відкриття рахунків, зокрема дозволити фізичним особам підписувати договори цифровим власноручним підписом;

6) заборону банкам закривати поточні рахунки клієнтів, у разі якщо грошові кошти, що знаходяться на рахунку клієнта, заморожені (зупинені) відповідно до законодавства з питань фінансового моніторингу;

7) вимоги до переліку осіб, які мають право розпоряджатися рахунком клієнта;

виключити порядок відкриття і закриття банками рахунків виборчих фондів, який буде визначений в окремому нормативно-правовому акті Національного банку України.

Також уносяться інші зміни до Інструкції № 492 та Положення № 516 щодо вдосконалення порядку відкриття та закриття рахунків клієнтів банку, а також залучення банками вкладів (депозитів) на рахунки вкладників.

II. Визначення цілей державного регулювання

Цілями розроблення Проєкту є приведення норм Інструкції № 492 та Положення №516 у відповідність до вимог законодавства України та вдосконалення порядку відкриття та закриття рахунків клієнтів банку, а також залучення банками вкладів (депозитів) на рахунки вкладників.

III. Визначення та оцінка всіх прийнятих альтернативних способів досягнення встановлених цілей з аргументацією переваг обраного способу

Відповідно до законодавства України порядок відкриття банками рахунків клієнтів та залучення вкладів (депозитів) визначається Національним банком України. Ураховуючи це, альтернативних способів досягнення поставлених цілей немає.

IV. Опис механізмів та заходів, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми шляхом прийняття запропонованого регуляторного акта

Після затвердження Правлінням Національного банку України Проєкту та взяття його на облік Юридичним департаментом Національного банку України цей регуляторний акт буде розміщений на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України та доведений до відома банків засобами електронної пошти Національного банку України для використання в роботі.

V. Обґрунтування можливості досягнення цілей регуляторного акта, оцінка можливості впровадження та виконання вимог регуляторного акта

Вимоги регуляторного акта є обов'язковими для виконання банками, які здійснюють відкриття та закриття рахунків клієнтів та залучення вкладів (депозитів).

Зовнішніми чинниками, що потенційно можуть вплинути на дію запропонованого регуляторного акта, є зміни в законодавчих актах України.

Питання невиконання або неналежного виконання вимог запропонованого регуляторного акта регулюється нормативно-правовими актами Національного банку України.

VI. Визначення очікуваних результатів прийняття запропонованого регуляторного акта

Визначення очікуваних результатів прийняття запропонованого регуляторного акта є можливим із застосуванням методу аналізу позитивних та можливих негативних наслідків дії акта в простій формі.

VII. Обґрунтування запропонованого строку чинності запропонованого акта

Запропонований до розгляду регуляторний акт набиратиме чинності з дня, наступного за днем його офіційного опублікування.

VIII. Визначення показників результативності регуляторного акта

Для відстеження результативності регуляторного акта планується вивчати та аналізувати практику застосування норм цього документа, беручи до уваги звернення, запити, повідомлення, пропозиції, набутий практичний досвід банків та їх клієнтів, а також відповідні публікації в засобах масової інформації.

IX. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності регуляторного акта в разі його прийняття

Відповідно до статті 10 Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” Національний банк України проводить базове, повторне та періодичне відстеження результативності власних регуляторних актів у порядку, визначеному Методикою проведення аналізу впливу регуляторного акта Національного банку України, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2004 року № 471.

Відстеження результативності Проекту здійснюватиметься в межах відстеження результативності основного регуляторного акта.

Голова

Яків СМОЛІЙ

ПОГОДЖЕНО

Заступник Голови

Національного банку України

_____ С. ХОЛОД

(підпис)

_____ 2020 року

(дата)